

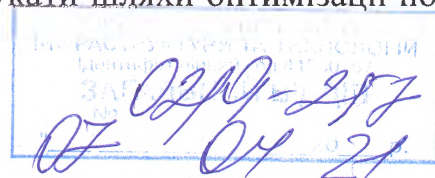
*До спеціалізованої вченої ради
К 26.820.05
Державного університету інфраструктури та технологій,
м. Київ, вул. Івана Огієнка, буд. 19, 03049*

**ВІДГУК
ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА
КОНЦЕВОЇ ВАЛЕНТИНИ ВОЛОДИМИРІВНИ**
на дисертаційну роботу *Тюріної Марини Миколаївни*
**«Механізм управління основними засобами в умовах ефективного податкового
планування на транспортних підприємствах»**, подану на здобуття наукового
ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та
управління підприємствами (за видами економічної діяльності)

**1. Актуальність теми дисертації та її зв'язок із науковими програмами,
планами і темами дослідження**

Транспортні підприємства в Україні на сьогодні працюють в умовах загострення економічної кризи, скорочення обсягів перевезень, політичної нестабільності, податкового тиску, постійних змін законодавчих вимог, недостатності як власних фінансових ресурсів, так і підтримки з боку держави, високої фондомісткості та значного рівня фізичного і морального зносу основних засобів, що у підсумку призводить до збиткової діяльності, не конкурентоспроможності вітчизняних перевізників на міжнародному ринку. Усе це створює передумови для пошуку дієвого механізму управління основними засобами транспортних підприємств в умовах ефективного податкового планування, який відповідав би сучасним реаліям та сприяв виходу транспортних підприємств з кризи.

Основні засоби займають найбільшу частину у вартості майна транспортних підприємств, виступають ключовим ресурсом для здійснення перевезень і надання всього спектру якісних та безпечних транспортних послуг. Зростання ролі сучасних інформаційних технологій, активні впровадження інновацій на світовому ринку, зокрема, в нові види транспорту, палива, нові сервіси змушують підприємства шукати власні шляхи для здійснення інвестицій в оновлення як транспортних засобів, так і транспортної інфраструктури, покращувати ефективність використання наявних об'єктів основних засобів, переглядати амортизаційну політику та шукати шляхи оптимізації податкового

навантаження і здійснення ефективного податкового планування. Тому обрана тема дисертаційного дослідження є актуальною та обґрунтованою, має важливе наукове та практичне значення.

Актуальність теми дисертаційної роботи Тюріної М.М. підтверджується участю в наукових темах:

1) «Удосконалення організаційно-методичного забезпечення обліково-звітного процесу на підприємствах транспорту в умовах євроінтеграції» (2016-2019 рр., номер державної реєстрації № 0116U003938), в межах якої автор представив результат дослідження міжнародних стандартів податкового контролю та запропонував імплементацію норм, передбачених планом BEPS (Base Erosion and Profit Shifting);

2) «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності підприємств України в умовах глобалізації» (2019-2022 рр., номер державної реєстрації № 0118U100624), в якій автором розкрито прогрес виконання Угоди про асоціацію з Європейським Союзом у секторі «Транспорт, транспортна інфраструктура, поштові та кур'єрські послуги».

2. Ступінь обґрунтованості та достовірності сформульованих в дисертації наукових положень, висновків і рекомендацій

Матеріал дисертаційної роботи викладено в логічній послідовності, наведені автором висновки та пропозиції науково обґрунтовано. Автором достатньо глибоко розглянуто коло питань, що стосуються теоретичних та практичних аспектів управління основними засобами транспортних підприємств в умовах ефективного податкового планування. Наведені положення і розробки спираються на критичний аналіз наукових публікацій вітчизняних і зарубіжних авторів, статистичні та податкові дані, ґрунтовне опрацювання вимог чинного законодавства, зокрема, Закону України «Про транспорт» від 10.11.1994 р. № 232/94-ВР, Податкового Кодексу України від 02.12.2010 р. № 2755-VI, основних положень Національної транспортної стратегії України на період до 2030 року, схваленої Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30.05.2018 р. № 430-р.

У першому розділі дисертаційної роботи «Теоретичні основи управління основними засобами в умовах ефективного податкового планування на транспортних підприємствах» автор детально дослідив підходи до визначення сутності і специфічних ознак основних засобів транспортних підприємств, управління основними засобами, податкового планування, охарактеризував наявні протиріччя, особливості і причини удосконалення управління основними

засобами транспортних підприємств. Детально висвітлено етапи, місце та роль податкового планування в системі управління основними засобами транспортних підприємств. Визначено фактори впливу, організаційні та економічні прийоми забезпечення ефективності податкового планування на транспортних підприємствах.

У другому розділі «Оцінка ефективності управління основними засобами та діагностика податкового навантаження на транспортні підприємства» представлено ґрунтовний аналіз основних засобів за двома групами показників: наявності та використання основних засобів і оцінки ефективності управління основними засобами, де для кожної запропоновано нові уточнюючі коефіцієнти. Автором проаналізовано показники первісної, балансової вартості основних засобів, динаміку нарахованої амортизації, ступінь зносу і придатності, повного спрацювання, необхідності оздоровлення, коефіцієнти якісного оновлення та ліквідації основних засобів. Крім того, встановлено погіршення показників фондоозброєності, рентабельності, інтенсивності участі основних засобів у вантажних і пасажирських перевезеннях, залученості у вантажопотоки і пасажиропотоки. Встановлено динаміку і склад основних податків і обов'язкових платежів, які сплачують транспортні підприємства, достатньо високий рівень податкового навантаження на транспортні підприємства.

У третьому розділі «Концептуальні основи управління основними засобами в умовах ефективного податкового планування на транспортних підприємствах» представлено удосконалений механізм управління основними засобами транспортних підприємств, визначено його загальнотеоретичні засади і детермінанти, обґрунтовано методичний підхід до комплексної оцінки фінансового потенціалу транспортних підприємств. Автором представлено методичний підхід до використання податкового планування як інструмента формування резервів грошових коштів для цілей управління основними засобами, наведено обґрунтування податкової економії за окремими податками на прикладі досліджуваних транспортних підприємств.

Дисертаційна робота містить вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел з 217 найменувань та 6 додатків. Загальний обсяг дисертації викладено на 300 сторінках друкованого комп'ютерного тексту, з яких основний зміст займає 213 сторінок. Дисертація включає достатню кількість ілюстративного матеріалу – 18 таблиць та 53 рисунки.

3. Наукова новизна положень, висновків та рекомендацій, сформульованих у дисертації

Детальне ознайомлення зі змістом дисертаційної роботи, текстом автореферату та опублікованих наукових праць автора дає змогу виділити основні результати, які містять наукову новизну:

– удосконалено механізм управління основними засобами транспортних підприємств, що являє собою взаємопов'язану сукупність структурних елементів зі зворотним зв'язком, який, на відміну від відомих, містить заходи інтенсифікації використання основних засобів, покращення податкового планування та підтримки фінансового потенціалу (рис. 3.6, стор. 167-168);

– систематизовано принципи управління основними засобами транспортних підприємств за новим підходом поділу на дві групи: оптимальності та якості, що дозволить забезпечити отримання максимального ефекту від використання основних засобів при мінімальних витратах на їхнє створення, утримання та поліпшення, а також формування довгострокових переваг для транспортних підприємств (рис. 3.5, стор. 161-162);

– розвинуто сучасні теоретичні підходи до податкового планування шляхом введення авторського трактування податкового планування на транспортних підприємствах в системі управління основними засобами» (стор. 56-57) та виокремлення інструментарію забезпечення ефективності податкового планування на транспортних підприємствах (стор. 66).

– запропоновано нові показники аналізу: коефіцієнт повного спрацювання, необхідності оздоровлення, якісного оновлення та ліквідації для оцінки наявності та використання основних засобів; коефіцієнт інтенсивності участі основних засобів у вантажних і пасажирських перевезеннях та залученості у вантажопотоки та пасажиропотоки для оцінки ефективності управління основними засобами (стор. 98-99; 112; 118-122; 247-251);

– запропоновано модель функціонування транспортних підприємств як множини проектів зі створення або удосконалення основних засобів, які знаходяться в експлуатаційній, інвестиційній та передінвестиційній фазах, що дає змогу розглядати функціонування транспортного підприємства як реалізацію стратегічного проекту, де відбувається здійснення субпроектів, спрямованих на підвищення ефективності діяльності (стор. 171-178);

– обґрунтовано методичний підхід до оцінки фінансового потенціалу транспортних підприємств, який базується на розрахунку показників, що характеризують фінансову стійкість, ліквідність, оборотність та рентабельність (стор. 181-183);

– розроблено методичний підхід до використання податкового планування як інструмента формування резервів грошових коштів для цілей управління

основними засобами на основі оцінки і оптимізації податкового навантаження, оцінку чутливості сукупного податкового навантаження до зміни окремих податків, до імовірної податкової економії (стор. 194-195).

4. Теоретичне та практичне значення одержаних результатів

Практична цінність результатів дисертаційної роботи полягає в обґрунтуванні теоретико-методичних основ та розробці практичних рекомендацій для удосконалення управління основними засобами в умовах ефективного податкового планування на транспортних підприємствах. Результати дисертаційного дослідження використовуються в практичній діяльності ПАТ «Автобаза №1» (акт впровадження № 01/1520 від 29.12.2020р.) та ТОВ «Транс-Оболонь» (акт впровадження № 3/10 від 26.01.2021р.). Основні теоретико-методичні результати дослідження також використовуються у навчальному процесі Державного університету інфраструктури та технологій при підготовці фахівців з економіки та менеджменту (акт впровадження № 01/11-46 від 22.01.2021 р.)

Дисертаційна робота є самостійно виконаним завершеним науковим дослідженням, характеризується науково-діловим стилем викладення матеріалу. Розділи та підрозділи дослідження подано у логічному взаємозв'язку і послідовності, повністю відповідають пунктам поставлених завдань. Одержані результати обґрунтовані в достатній мірі та аргументовані, що дозволяє стверджувати про досягнення поставленої мети дисертаційного дослідження. За змістом проведеного дослідження й представленням одержаних результатів дисертаційна робота відповідає спеціальності 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності).

5. Повнота викладення результатів наукових досліджень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, в опублікованих працях

Ознайомлення з науковими працями здобувача за темою дисертаційної роботи дозволяє стверджувати, що наукові публікації Тюріної М.М. повністю відображають отримані основні наукові результати відповідно до вимог п. 12 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24.07.2013 р. Кількість наукових публікацій, їх обсяг та якість відповідають нормативним вимогам, рекомендованим для повноти висвітлення отриманих результатів дисертаційної роботи на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за

спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності). Основні положення дисертації висвітлено у 17 наукових працях автора, зокрема: 7 наукових статей у фахових виданнях України, внесених до наукометричних баз, та 10 публікацій апробаційного характеру за результатами участі у науково-практичних конференціях, у тому числі за кордоном.

Автореферат в повній мірі відображає зміст дисертаційної роботи.

6. Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації

Позитивно оцінюючи дисертаційну роботу Тюріної М.М., звертаємо увагу на окремі положення, які є дискусійними, недостатньо повно розкритими, потребують пояснень у процесі дискусії при захисті дисертації.

1. В роботі наведено теоретичні викладки щодо поняття податкового планування, його факторів, визначення місця податків і податкового планування в системі управління підприємством, відмінностей між плануванням податкових платежів і податковим плануванням тощо (стор. 46-84). Доцільно було б чітко визначити особливості ефективного податкового планування саме для транспортних підприємств.

2. Підрозділ 2.1 роботи (стор. 87-109) містить аналіз значної кількості близьких показників оцінки стану основних засобів транспортних підприємств, при цьому не визначено їх місце і значення в розробленому механізмі управління основними засобами та їх взаємозв'язок із запропонованими заходами механізму.

3. У запропонованій схемі механізму управління основними засобами транспортних підприємств в умовах ефективного податкового планування (рис. 3.6, стор. 167) у змістовному блоці «Детермінанти удосконалення механізму» наведено фактори, які доцільно було б розділити на внутрішні та зовнішні фактори впливу на діяльність транспортного підприємства.

4. Було б доцільно при удосконаленні механізму управління основними засобами транспортних підприємств в умовах ефективного податкового планування визначити ймовірність отримання від'ємних результатів від його практичної реалізації (стор. 151-168).

5. Автором запропоновано методичний підхід до використання податкового планування як інструмента формування резервів грошових коштів для цілей управління основними засобами, який передбачає оцінку чутливості сукупного податкового навантаження до зміни окремих податків. Доцільно було б розробити методичні положення оцінки чутливості сукупного податкового

навантаження на транспортні підприємства до зміни окремих податків (стор. 197-203).

Проте, висловлені зауваження не зменшують наукової та практичної цінності проведеного дослідження Тюріної М.М. для формування та реалізації механізму управління основними засобами в умовах ефективного податкового планування на транспортних підприємствах в Україні.

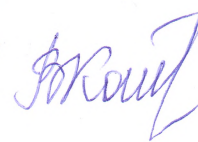
7. Загальна оцінка роботи та її відповідність нормативним вимогам

Дисертаційна робота «Механізм управління основними засобами в умовах ефективного податкового планування на транспортних підприємствах» є завершеною науковою працею, яка виконана на достатньо високому рівні, містить обґрунтовані елементи новизни, теоретичні та науково-методичні підходи до вирішення важливого завдання удосконалення управління основними засобами в умовах ефективного податкового планування на транспортних підприємствах. Дисертація відповідає спеціальності 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності).

За своїм змістом і результатами проведеного дослідження дисертаційна робота на тему «Механізм управління основними засобами в умовах ефективного податкового планування на транспортних підприємствах» відповідає встановленим вимогам «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. № 567, а її автор Тюріна Марина Миколаївна заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності).

Офіційний опонент:

кандидат економічних наук, професор,
професор кафедри фінансів, обліку і аудиту
Національного транспортного університету
Міністерства освіти і науки України

В.В. Концева

